

Безпосередня участь держави в зазначених заходах поступово зменшується, проте, коли індивідуальні зусилля подолати негаразди вичерпуються, уряди більшості розвинутих країн приходять на допомогу фермерам, надаючи позики, прямі виплати та субсидії.

3. В Україні практика використання зазначених інструментів є незначною і містить більше недоліків, ніж переваг. У зв'язку з цим, першочерговими напрямками удосконалення механізму нейтралізації підприємницьких ризиків у сільськогосподарському виробництві вважаємо: по-перше, усунення суперечностей та неузгодженості нормативно-правового забезпечення страхування й хеджування сільськогосподарських ризиків; по-друге, забезпечення необхідної державної підтримки обов'язкового страхування сільськогосподарських виробників, шляхом резервування відповідних коштів у бюджеті або створення спеціального страхового сільськогосподарського фонду; і по-третє, підвищення ліквідності біржового ринку, консолідація бірж, забезпечення гарантованого виконання контрактів на біржі та інших належних умов, а, насамперед, правових для застосування ф'ючерсів та опціонів.

Перспективи подальших досліджень

Перспективним напрямом подальших досліджень зазначених проблем вважаємо розробку заходів, спрямованих на стимулювання приватних страхових компаній до участі у страхуванні сільськогосподарських виробників та удосконалення ризик-менеджменту на мікрорівні, тобто на рівні окремого сільськогосподарського підприємства.

1. Державне субсидування сільськогосподарських ризиків у країнах Європи // *Пропозиція*. – 2001. – № 6. – С. 26–27. 2. Дуфенюк О.М. Біржа як необхідний елемент механізму залучення інвестицій в аграрний сектор економіки України // *Фінанси України*. – 2001. – № 9. – С. 111–116. 3. Закон України “Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001–2004 рр.” від 18 січня 2001 р. // www.rada.kiev.ua; 4. Закони України “Про державний бюджет України” на 2002–2006 роки // www.rada.kiev.ua. 5. Харвуд Дж., Хейфнер Р., Перрі Дж. *Управління ризиком: фермери оволодівають засобами протистояння ризиком в агробізнесі* // *Пропозиція*. – 1999. – № 12. – С. 62–64.

УДК 657.1: 661.152] (477)

Х.Л. Дюкарева

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІННЯ ЗА ЦЕНТРАМИ ПРИБУТКОВОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВИРОБНИЦТВА МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ

© Дюкарева Х.Л., 2007

Запропоновано новий підхід до управління підприємствами виробництва мінеральних добрив в Україні. Досліджено фінансовий стан підприємств виробництва мінеральних добрив та виявлено основні проблеми класу. Розглянуто та обґрунтовано децентралізований підхід до управління підприємствами мінеральних добрив. Розкрито методику управління на основі центрів прибутковості та її основні складові із спробою їх адаптації до вітчизняних підприємств виробництва мінеральних добрив.

In clause it is offered the new approach to management of the enterprises producing mineral fertilizers in Ukraine. The financial condition of the enterprises is investigated and found the basic problems of a class. It is opened and generalized the approach of decentralization to management of the enterprises producing mineral fertilizers. It is offered a technique of management behind the centers of profit and its basic components. It is tested them to adapt for the domestic enterprises producing mineral fertilizers.

Постановка проблеми

У сучасних економічних умовах, вітчизняним виробникам мінеральних добрив необхідно шукати нові ефективні механізми управління діяльністю, які б забезпечили глибоку аргументацію, активну дію, прозорість і контрольованість управлінських рішень. На підприємствах України сформу-

валася нерациональна структура управління, неадекватна змінам, що відбуваються в економіці. Управління сьогодні вимагає децентралізації, в умовах якої відбувається розподіл відповідальності між менеджерами різних рівнів. Ефективною децентралізованою системою є облікова система за центрами прибутковості.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій

Дослідження управлінської системи за центрами прибутковості на сьогоднішньому етапі розвитку науки набуває популярності не лише в українських наукових колах, але і за рубежом, особливо в Росії. Дослідженню цієї проблеми приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: В.В. Сопко, В.Г. Лінник, М.В. Кужельний, Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Чумаченко, Л.В. Нападівська, С.Ф. Голов, В.С. Лен, В.М. Панасюк, Ч. Хорнгерн, Дж. Фостер, К. Друри. Тема децентралізації з управління підприємством досліджується також багатьма молодими науковцями. Так, захищено низку дисертаційних досліджень схожої тематики, а саме: дисертації на здобуття кандидата економічних наук З.Ф. Канурної, А.В. Шайкана, Р.В. Романіва, О.Л. Гаріна, Й.В. Канака та ін. Проблему часто обговорюють на науково-практичних конференціях, постійно з'являються нові наукові публікації з пропозиціями вдосконалення управління суб'єктами господарювання.

Постановка цілей

Однак незважаючи на актуальність цієї теми, на сьогодні практично відсутні конкретні методики реалізації управління на основі центрів прибутковості, і практично не досліджено доцільність впровадження такої управлінської системи на вітчизняних підприємствах з виробництва мінеральних добрив. Саме необхідність глибокого дослідження нового підходу до управління зумовило мету написання статті. Ми пропонуємо підприємствам виробництва мінеральних добрив створити систему управління за центрами прибутковості, яка, на нашу думку, може постати ефективним чинником розвитку вітчизняних підприємств. Відповідно основними цілями статті є:

- розкрити принципи системи управління на основі центрів прибутковості;
- дослідити проблеми та особливості діяльності вітчизняних підприємств з виробництва мінеральних добрив;
- обґрунтувати доцільність створення облікової системи центрів прибутковості на підприємствах з виробництва мінеральних добрив;
- розглянути методику здійснення управління центрами прибутковості та шляхи її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу

Децентралізація управління потребує формалізованого підходу до організаційної структури підприємства, охоплюючи всі структурні одиниці зверху донизу і визначає місце кожного підрозділу з погляду делегування йому певних повноважень і відповідальності. При цьому узагальнюючим поняттям стає центр відповідальності, який економісти-класики Ч.Т. Хорнгерн та Дж. Фостер визначають як "сегмент організації, менеджери якого підвітні за певну ділянку роботи". [9]

Різновидом центрів відповідальності є центр прибутковості, керівник якого контролює витрати, доходи та фінансовий результат центру і несе відповідальність за них, забезпечуючи високий ступінь децентралізації управління. Центр прибутку є порівняно самостійним відокремленим підрозділом підприємства, який наділений правами реалізовувати власну продукцію і використовувати частину отриманого прибутку. Такі підрозділи (дивізіони) виділяються за критерієм "результат". Керівник центру прибутку відповідає за результат його діяльності як цілісного економічного об'єкта, несе відповідальність за прибуток центру, самостійно приймає рішення щодо максимізації його доходу і мінімізації витрат.

На сучасному розвитку менеджменту на підприємствах України, і підприємствах з виробництва мінеральних добрив, зокрема, досі функціонує управління за адміністративно-командним принципом. Це є причиною недоліків класичної вітчизняної системи управління, до основних з них можна зарахувати:

- підрозділи підприємств надто сконцентровані на вищому керівництві і, як наслідок, перевантажені функціональними обов'язками;

- у генерального директора велика кількість заступників із перехресними діапазонами відповідальності;
- відсутня достатня інформаційна забезпеченість підприємства.

Вказані фактори призводять до негативних наслідків – більшість завдань підприємства, зокрема і стратегічних, залишаються не розв'язаними у зв'язку з тим, що немає конкретних відповідальних осіб або ж їх надто багато. В основу побудови таких систем покладено принцип адміністративного підпорядкування. Із переходом від командно-адміністративних до переважно економічних методів, що визначають дієвість ринкової економіки, змінюються принципи побудови ієрархічних систем. Одним із таких підходів є виділення центрів прибутковості в межах господарюючого суб'єкта.

Управління на основі центрів прибутковості має деякі переваги, однак основними з них є спрощення управлінського процесу, перерозподіл відповідальності вищого керівництва до менеджерів нижчих ланок управління. Окрім того, така система управління дасть можливість скоротити витрати, підвищити доходи та оборотність засобів підприємства. Такі переваги є особливо актуальними для підприємств з виробництва мінеральних добрив.

Дослідження класу виробництва мінеральних добрив виявило основні проблеми та перешкоди прогресивного розвитку підприємств галузі, а саме:

- 1) висока енергомісткість собівартості готової продукції. Підприємства сектору, що розглядається, характеризуються залежністю від вартості на енергоресурси, особливо ціни природного газу;
- 2) експортоорієнтованість підприємств. У 2004–2005 рр. експорт продукції становить 90 % від обсягу реалізації. Показник є дуже високим навіть в межах хімічного комплексу, де співвідношення експорту до внутрішніх поставок становить 70:30;
- 3) зношеність основних виробничих фондів та відсутність вільних коштів на оновлення та модернізацію виробництв [4].

На сучасному етапі чітко простежується тенденція: зростання прибутковості за рахунок експорту виготовленої продукції та залучення екстенсивних факторів виробництва. Ця особливість визначає дуже хитку позицію прибутковості вітчизняних підприємств виробництва мінеральних добрив. Адаже зміни на світових ринках постачання і збуту (особливо щодо енергоносіїв та умов реалізації) прямо впливають на величину прибутків. А можливості екстенсивних факторів швидко вичерпуються, і їх необхідно замінювати на інтенсивні методи збільшення обсягів виробництва. А для цього необхідно змінювати підходи до менеджменту та вчитися стратегічно управляти власною прибутковістю.

Зазначимо, що підвищення фінансових показників та конкурентоспроможності вітчизняних виробників мінеральних добрив є національно важливим. По-перше, це пов'язано із прямою залежністю між ціною на їхню продукцію та результатами діяльності сільськогосподарських виробників. По-друге, враховуючи наявні запаси калійних солей, фосфоритів тощо у надрах України, наші підприємства мають всі передумови, щоб завойовувати нові ринки збуту та гідно конкурувати на світовому ринку. [2]

Підприємства з виробництва мінеральних добрив характеризуються також тим, що в основному це великі виробничі комплекси, з великою чисельністю працівників та широким асортиментом виготовлюваної продукції, розгалуженим територіальним розміщенням. Централізоване управління такими промисловими гігантами важко визначити як ефективне, оскільки воно унеможливає своєчасне вирішення поточних проблем структурних одиниць підприємства, виявлення резервів зростання основних показників господарської діяльності.

Менеджерам нижчих рівнів значно простіше виявити та ефективно вирішити складні питання. Проблема полягає у тому, щоб ці менеджери мали можливість вирішувати, впливати на події без узгодження з вищим керівництвом, що вимагає додаткових витрат часу. Ця проблема вирішується в системі управління за центрами прибутковості.

Система управління за центрами прибутковості – це така система за видами обліку, яка забезпечує відображення, нагромадження, аналіз і подання інформації про витрати, доходи та фінансові результати підрозділу підприємства і дає змогу оцінювати діяльність окремих центрів та їх керівників [6].

Важливим є те, що менеджер центру прибутковості отримує право приймати рішення самостійно, без узгодженості з керівництвом підприємства. Це значно підвищує оперативність управління підприємством, оскільки у менеджера підрозділу більше інформації про місцеві умови,

при цьому їх діяльність стає мотивованішою, оскільки з'являється можливість проявити ініціативу та творчі здібності. Відповідальність менеджерів сприяє розвитку управлінських навиків. Особливо позитивним у системі обліку за центрами прибутковості є те, що вище керівництво, звільнившись від необхідності щоденного вирішення поточних проблем, може сконцентруватись на стратегічних завданнях управління. Зазначимо, що центри прибутковості характеризуються прямою залежністю між розміром оплати праці менеджерів та отриманим фінансовим результатом. А це передбачає зростання ініціативи у роботі, зацікавленості у результатах своєї роботи, вияв творчих здібностей. Діяльність центрів прибутку ґрунтується на таких принципах:

1. Центр прибутковості не є юридичною особою, діє від імені підприємства-засновника в межах повноважень, що передбачені його статутом;
2. Прибутковий центр діє на принципах самофінансування, є платником податків, має окремий баланс та рахунок в банку;
3. Прибутковий центр очолює директор (керівник), котрого призначає та звільняє з посади керівництво підприємства-засновника на умовах укладеного контракту;
4. Основною метою діяльності є отримання прибутку;
5. Центр має право укладати договори; виступати позивачем і відповідачем у суді;
6. Може самостійно розпоряджатись майном та коштами, здійснювати матеріально-технічне забезпечення власного виробництва і капітального будівництва через систему прямих угод, розробляти структуру, штатний розклад, встановлювати чисельність, фонд оплати праці, преміювати, наймати працівників на роботу.

Постановка системи управління за центрами прибутковості вимагає реорганізації організаційної структури. Центром прибутку може постати підрозділ чи група взаємопов'язаних підрозділів, які мають закінчений виробничий цикл, виготовляють кінцеву продукцію та можуть самостійно її реалізувати. Надання самостійності таким підрозділам дозволить їм управляти обсягами виробництва і реалізації, шукати шляхи вигідніших поставок та збуту. На більшості вітчизняних підприємств, і підприємствах з виробництва мінеральних добрив, зокрема, існує традиційна лінійно-функціональна система управління. Ця організаційна структура управління історично виникла у межах фабрично-заводського виробництва. Основою цієї схеми є лінійні підрозділи, які виконують в організації головну роботу, і обслуговувальні підрозділи: кадри, фінанси, план, матеріали тощо. З переходом до ринкових відносин у великих виробничих організаціях спроба адаптації до змін навколишнього середовища призвела до закриття виробництва і звільнення працівників. Плинність кількості позначилась на якості, якість – на прибутку тощо. Вирішення проблем, що виникали в організації, побудованій за лінійно-функціональною схемою, у країнах з ринковою економікою було знайдене ще наприкінці 20-х років ХХ ст. з появою перших дивізіональних структур на підприємствах. Відома фірма “Дженерал моторс” започаткувала таку структуру управління [7].

Поєднання централізованого управління зверху і децентралізованої діяльності виробничих підрозділів спонукало створення дивізіональних організацій. Власне організаційна структура управління на основі центрів прибутковості і являє собою дивізіональну організаційну структуру. Дивізіональна структура управління характерна для тих організацій, у яких виділяють підрозділи, наділені великими правами і можливостями. Критеріями для формування таких підрозділів може бути: виробництво різних продуктів, здійснення діяльності на порівняно ізольованих територіях, робота з різними покупцями. Залежно від критерію поділу організації на окремі підрозділи виникають різновиди дивізіональних структур управління. Однак єдиним залишається критерій оцінювання продуктивності діяльності центрів.

На сучасному етапі розвитку виробництва мінеральних добрив в Україні є передумови та можливості побудови облікової системи на основі центрів прибутку. По-перше, хімічна та нафтохімічна промисловість належать до галузей, які мають значну питому вагу підприємств недержавного сектора (89,4 % від загальної кількості підприємств галузі). Вони виробляють 73,7 % всієї продукції галузі. Відповідний показник державних підприємств становить 26,3 %, а їх частка в загальній кількості підприємств хімічної та нафтохімічної промисловості – 10,6 %. Це дозволяє підприємствам самостійно розпоряджатися майном та грошовими коштами, що має особливе значення в системі обліку центрів прибутковості. По-друге, більшість підприємств хімічного комплексу, і виробництва мінеральних добрив, зокрема, належать до великих підприємств (частка малих підприємств галузі становить 20–22 %). На більшості з них виготовляють різноманітну продукцію, яку виготовляють на десятках цехів та

ділянок. Аналіз виробничої структури деяких хімічних підприємств свідчить про потенціал реорганізації управління в облікову систему центрів прибутковості [4].

Враховуючи попередільний метод виробництва на підприємствах мінеральних добрив, центри прибутковості виділяються залежно від виду виготовлюваної ними продукції, із збереженням в межах центру попередільного методу виробництва з усіма супроводжувальними документами і понесеними витратами. Відокремлення відбувається за принципом виробництва різних груп продукції. Особливістю виробництва мінеральних добрив є наявність великої кількості обслуговувальних установок, що вимагає пропорційного розподілу витрат на їх використання між центрами прибутку.

Систему управління за центрами прибутковості підприємств з виробництва мінеральних добрив, на думку автора, можна побудувати на таких принципах:

1. Центри прибутковості (відокремлені підрозділи) виділяються залежно від виду виготовлюваної ними продукції. Якщо цех чи група цехів виробляють певний вид продукції, що має окремий склад та процес виробництва, такий підрозділ можна виокремити із загальної організаційної структури, перетворивши у відокремлений підрозділ, із наданням працівникам цього цеху повної відповідальності за результати діяльності.

2. У межах центру зберігається попередільний метод виробництва з усіма супроводжувальними документами і понесеними витратами, відокремлення відбувається за принципом виробництва різних груп продукції.

3. Якщо на підприємстві є низка обслуговувальних установок, послуги яких споживаються одночасно кількома підрозділами, витрати на їх використання розподіляються між центрами прибутковості наприкінці звітної періоду.

4. Враховуючи те, що на підприємствах з виробництва мінеральних добрив різні підрозділи часто передають напівфабрикати (продукцію) один одному, виникає необхідність у застосуванні в межах обліку за центрами прибутковості системи трансфертного ціноутворення.

5. Управління за центрами прибутковості здійснюється інтегрованою дією основних складових: обліку, аналізу та контролю. Обліково-аналітична система центрів прибутковості підприємств з виробництва мінеральних добрив буде найефективнішою в умовах обліку на основі бюджетування та калькуляції за змінними витратами, контролем за виконанням бюджетних показників та аналізом з погляду керівництва підприємства та керівництва центрів прибутку.

6. Центри прибутковості самостійно формують фінансову і податкову звітність. Податкова звітність подається в органи ДПА, фінансова і статистична звітність – до основної бухгалтерії підприємства, де об'єднується в єдину звітність підприємства.

Процес управління забезпечується положеннями та інструкціями про діяльність та відповідальність центрів, взаємоузгодженими системами планування, обліку, внутрішньої звітності та аналізу показників діяльності центру. Ефективне управління реалізується за допомогою бюджетування діяльності та оперативного контролю за їх виконанням. Управління центрами доцільно здійснювати за допомогою операційного бюджету, форма якого близька до звіту про фінансові результати. Для підприємств з виробництва мінеральних добрив побудова операційного бюджету є складним процесом. Принципову схему формування бюджету для окремого центру прибутковості зображено на рисунку.

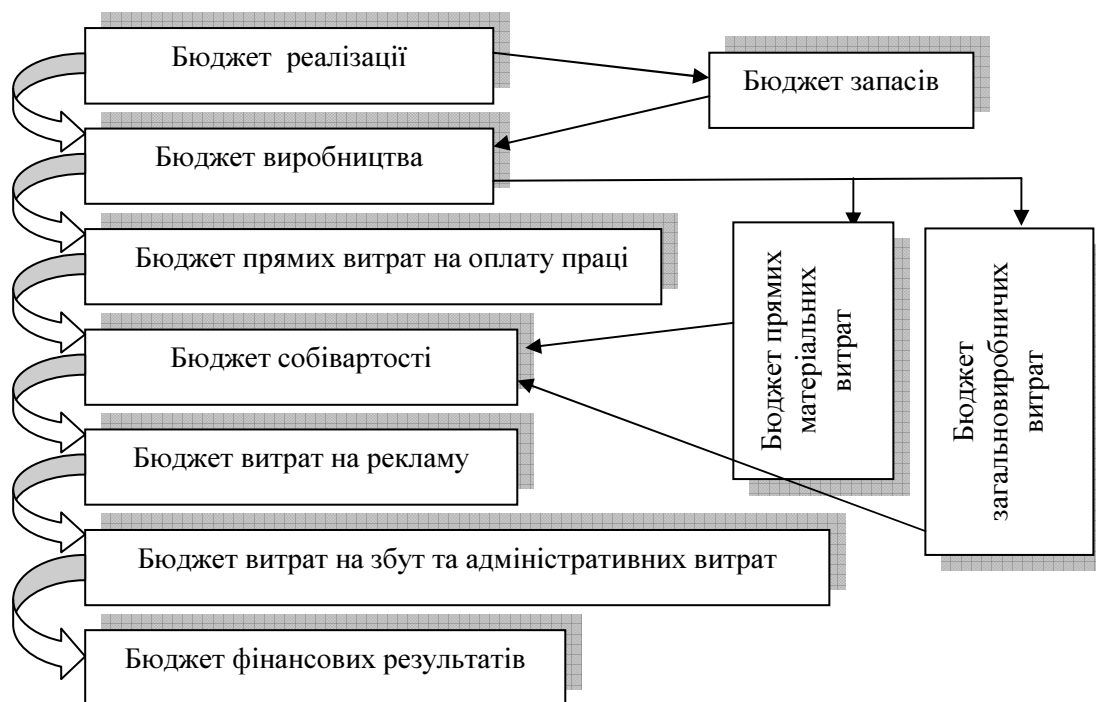
Особливо ефективно система управління за центрами прибутковості діє в умовах автоматизації. Побудову автоматизованого управління можна здійснити на початковому етапі, ще в момент безпосереднього формування центрів і делегування повноважень. Проте, не на кожному підприємстві це є можливим, адже введення автоматизованого обліку потребує неабияких фінансових вкладень. Автоматизація управління може бути наступним етапом на шляху вдосконалення управлінського обліку на підприємстві, де такий облік вже існує впродовж деякого часу.

Використання управлінських інформаційних систем надає такі переваги для керівництва:

- можливість отримувати управлінську інформацію (звітність) оперативно, тобто одразу після зміни будь-якого показника;
- можливість реального управління бізнесом, особливо в умовах бюджетування;
- можливість отримувати інформацію у найзручнішій формі для сприйняття та аналізу.

Автоматизація внутрішнього обліку потребує наявності відповідного програмного забезпечення. Така система повинна відповідати критеріям, яким, на жаль, на сьогодні відповідають лише закордонні продукти. За кордоном програми забезпечення автоматизованого управлінського обліку вже існують, вони містять повний набір звітів і в кілька разів підвищують швидкість збору і обробки даних. За принципами свого застосування вони подібні до програми типу 1С:Бухгалтерія,

яка вже знайома і використовується більшістю вітчизняних підприємств. Програмне забезпечення управлінського обліку на вітчизняному ринку знайти і придбати практично неможливо. Зазначимо, що навіть на розвинутішому ринку Росії наявність в продажу таких програм практично відсутня. Недоліком є і те, що закордонні системи є непристосованими до особливостей вітчизняного бізнесу. Однак, як показує практика, створити ефективну автоматизовану систему управлінського обліку можна також із застосуванням звичайних електронних таблиць MS EXCEL та створенням внутрі-фірмової комп'ютерної мережі. Побудова та впровадження системи автоматизованої обробки даних потребує додаткових затрат, але результат себе оправдовує в довгостроковій перспективі [3].

Операційний бюджет виробничого центру прибутковості

Висновки

Узагальнюючи викладене, можемо зробити висновок про те, що на підприємствах виробництва мінеральних добрив можливо та доцільно створити систему управління за центрами прибутковості, що матиме такі переваги:

- Вдосконалення стратегічного управління підприємствами, що прискорить досягнення довготермінових цілей – вступ України у СОТ та ЄС;
- Посилення контролю за витратами в межах виробничих підрозділів підприємств, що дасть можливість скоротити витрати енергії під час виробництва, що є особливо актуальним на фоні зростання цін на енергоресурси;
- В умовах економії витрат та зростання доходів центрів прибутковості зростуть прибутки, які можна спрямувати на оновлення виробничих фондів;
- Зацікавленість у зростанні прибутковості підрозділів з боку працівників цих підрозділів, а це забезпечить розширення ринків збуту вітчизняних добрив та зростання фінансових результатів підприємств їх виробництва.

Отже, система управління за центрами прибутковості на підприємствах виробництва мінеральних добрив є інноваційною, перспективною методикою менеджменту, що дасть можливість покращити фінансовий стан та фінансові результати вітчизняних виробників у довгостроковому аспекті.

Перспективи подальших досліджень

Враховуючи недослідженість цієї проблеми та відсутність у вітчизняному менеджменті конкретної методики та методології управління підприємствами на основі системи центрів прибутковості, подальші дослідження будуть спрямовані на детальне вивчення особливостей

кожного етапу постановки, впровадження та дії системи, з урахуванням особливостей господарської діяльності підприємств з виробництва мінеральних добрив. Зокрема, будуть досліджені такі питання, як: етап діагностики підприємства на предмет доцільності впровадження системи менеджменту на основі центрів прибутковості, управління витратами, доходами та фінансовими результатами центрів, розподіл відповідальності між центрами, впровадження системи бюджетування та її автоматизації на підприємствах з виробництва мінеральних добрив.

1. Абрамова І. *Правильное решение*// *Бухгалтер и компьютер*. – 2003. – № 10 (49). – С. 14–20.
2. Голубов Л. *Продукція, яка вкрай потрібна суспільству*// *Урядовий кур'єр*. – 2004. – № 94. – С. 7–11.
3. Гушина І.Е. *Бюджетирование в системе управленческого учета*// *Бухгалтерский учет*. – 2004. – № 19. – С. 50–55.
4. Журнал “Химия Украины”. – 2003–2005.
5. Керимов В.Э. *Управленческий учет: Учебник*. – 2-е изд., изм. и доп. – М.: Изд.-торг. корпорация “Дашков и Ко”, 2003. – 416 с.
6. Нападівська Л.В. *Управлінський облік: Підручник для студ. ВНЗ*. – К.: Книга, 2004. – 544 с.
7. Панасюк В.М. *Витрати виробництва: управлінський аспект*. – Тернопіль: Астон, 2005. – 288 с.
8. Скудар Г.М. *Управление конкурентоспособностью крупного акционерного общества: Проблемы и решения*. – К.: Наук. думка, 1999. – 496 с.
9. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. *Бухгалтерський учет: управленческий аспект* / Пер. с англ.; Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 416 с.

УДК 332.14

В.І. Захарченко, Д.А. Поліщук
ОНУ ім. І. Мечникова

ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПОДОЛАННЯ ПРОМИСЛОВОГО ВІДСТАВАННЯ РЕГІОНУ

© Захарченко В.І., Поліщук Д.А., 2007

Розроблено новий напрямок – економічна безпека території, який ґрунтується на концепції національної безпеки. Встановлено, що, з'ясувавши протиріччя та закономірності адаптації НТП та нововведень до умов сучасної технополітики, можливо розробляти та реалізувати економічний механізм подолання промислового відставання регіону.

A new direction in economical security of territory is elaborated which based on the Concept of national security. There is established that explanation contradictory and normality of STP and innovations about adaptation to conditions of modern techno politic will be makes possible a surmount region's industrial backwardness.

Постановка проблеми

Вивчення виробничої діяльності машинобудівних підприємств дало змогу, з одного боку, виявити причини зниження темпів випуску продукції машинобудівними підприємствами, а з іншого, зумовили необхідність вибору шляхів виходу з кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Узагальнення теоретичних положень, висвітлених в спеціальній літературі [1–3], дає підстави стверджувати, що на сучасному етапі господарювання не вироблені концептуальні засади щодо кардинального виходу із кризи підприємств машинобудівного комплексу України.

Постановка цілей

Поліпшення господарської діяльності підприємств машинобудування можна домогтися робкою і реалізацією механізму подолання організаційно-економічного їх відставання. У ньому належно повинні бути враховані особливості господарської діяльності галузей і підприємств регіону, враховуючи загальнодержавну концепцію здійснюваних реформ.